

Aplikativna psihologija / Applied psychology

Medijska kampanja o vsebinah duševnega zdravja in samomorilnosti ter stališča do iskanja strokovne pomoči v primeru duševne stiske

Saška Roškar¹, Mark Bračič¹, Urška Kolar¹, Nuša Konec Juričič¹, Ksenija Lekić¹, Alenka Tančič Grum¹, Bogdan Dobnik², Vita Poštuvan³ in Mojca Vatovec⁴

¹Nacionalni inštitut za javno zdravje

²Nacionalno združenje za kakovost življenja – OZARA

³Slovenski center za raziskovanje samomora, Inštitut Andrej Marušič

⁴Center za psihološko svetovanje Posvet

Kontakt: saska.roskar@nijz.si

Negativna stališča do duševnih bolezni in samomorilnosti pri mnogih posameznikih s tovrstnimi težavami ovirajo iskanje strokovne pomoči, zato je potrebno delati v smeri ozaveščanja in destigmatizacije duševnih bolezni. V okviru projekta Moč smo izvajali prvo nacionalno akcijo ozaveščanja o samomoru in duševni stiski. Oglaševalska akcija je vključevala TV in radio oglas, plakate in zloženke in je bila pripravljena v skladu s smernicami za odgovorno poročanje o samomoru. Oglaševalsko akcijo smo evalvirali (všečnost, razumevanje, sprejemanje itd.), hkrati pa smo raziskali tudi stališča do iskanja pomoči v primeru duševne stiske. Pri tem smo uporabili vprašalnik Stališča do iskanja strokovne pomoči v primeru duševne stiske (Mackenzie, Knox, Gekoski in Macaulay, 2004) ki temelji na Ajzenovi teoriji načrtovanega vedenja. Podatki so bili zbrani na reprezentativnem vzorcu posameznikov ($N = 594$). Evalvacija oglaševalske akcije je pokazala, da so akciji bile bolj naklonjene ženske, mlajši udeleženci ter prebivalci zahodne kohezijske regije. Po drugi strani pa je kampanja bila v večji meri opažena v severovzhodni Sloveniji, kjer so kazalniki duševnega zdravja najnižji. Več kot polovica vprašanih je že imela izkušnjo duševne stiske, a le polovica izmed njih je poiskala strokovno pomoč (vrzel iskanja pomoči). Analiza vprašalnika o stališčih do iskanja pomoči je pokazala, da je znanje o virih pomoči v primeru duševne stiske zadovoljivo, po drugi strani pa je pripravljenost poiskati pomoč precej nižja. Skladno s tem se je iskanje psihološke pomoči izkazalo kot precej stigmatizirano. Manj pripravljeni na iskanje psihološke pomoči in bolj nagnjeni k stigmatizaciji so bili moški, prebivalci vzhodne kohezijske regije, brezposelni in starejši. V prihodnosti je potrebno medijske kampanje prilagoditi tako, da bodo posredovale sporočila, relevantna za širši krog populacije. Hkrati je potrebno tudi raziskati vzroke, ki so v ozadju vrzeli iskanja pomoči in razviti programe, v katerih bomo ciljano spreminjali stališča in zmanjševali stigmo do duševnih težav.

Napovedniki ponovnih hospitalizacij pri pacientih, odpuščenih s psihiatrično diagnozo

Urška Smrkel, Lilijana Šprah¹, Aleš Korošec² in Metka Zaletel²

¹Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Družbenomedicinski inštitut

²Nacionalni inštitut za javno zdravje Republike Slovenije

Kontakt: urska.smrke@gmail.com

Stopnja ponovnih hospitalizacij pacientov z diagnozami duševnih in vedenjskih motenj je visoka, saj se med 40 in 50 % pacientov z zgodovino psihiatrične hospitalizacije ponovno hospitalizira v času 12 mesecev. Pri tem lahko pomembno vlogo igrajo različne sociodemografske in diagnostične spremenljivke ter lastnosti predhodnih hospitalizacij. Hospitalizacija pa vpliva tudi na psihično stanje posameznika. Namen pričujočega prispevka je analiza napovednikov ponovnih hospitalizacij pacientov, odpuščenih iz bolnišnice z diagnozo duševnih ali vedenjskih motenj (F2-F6 po MKB-10) v različnih časovnih obdobjih spremljanja po osnovni hospitalizaciji. Kohorta pacientov je bila oblikovana na osnovi administrativne zbirke podatkov o hospitalizacijah. Vključevala je 4484 odraslih pacientov (18+), odpuščenih iz psihiatričnih bolnišnic ali oddelkov v letu 2013 v Sloveniji. Kot potencialni napovedniki ponovnih hospitalizacij v časovnih obdobjih do 30 dni, od 31 do 90 dni, in od 91 do 365 dni po osnovni hospitalizaciji, so bile v analize vključene nekatere sociodemografske in diagnostične spremenljivke ter spremenljivke hospitalizacije. Stopnja ponovnih hospitalizacij v 365 dneh je bila 42,7 %. Ponovne hospitalizacije do 90 dni po odpustu iz bolnišnice je značilno napovedovala nižja starost pacientov, od 91 do 365 dni pa jih je napovedovala diagnoza nevrotskih, stresnih in somatoformnih motenj ali diagnoza motenj osebnosti in vedenja v primerjavi z diagnozo shizofrenije, shizotipske in blodnjave motnje. Krajša ležalna doba v času osnovne hospitalizacije je značilno napovedovala ponovne hospitalizacije do 30 dni in od 91 do 365 dni po osnovni hospitalizaciji. Rezultati pričujoče študije so skladni z nekaterimi primerljivimi raziskavami, ki kažejo, da starost, vrsta psihiatrične diagnoze in ležalna doba tekom osnovne hospitalizacije kot napovedniki ponovnih hospitalizacij lahko variirajo glede na različna časovna obdobja spremljanja po odpustu iz bolnišnice.